

Sedem članov S.N.P.J. mrtvih v rudniški nesreči v Crosbyju, Minn.

Is mesteca Crosby smo prejeli iz tujine dr. št. 197. S. N. P. J. Avgusta Stimaca naslednje poročilo o grozni rudniški nesreči, ki se je pripetila najbrž po zločinu malomarnosti rudnikovega vodstva "Milford Iron Mine" v omenjenega kraja v Minnesoti v torek dne 5. februarja 1924.

Cenjeno uredništvo in vse članstvo S. N. P. J.: V torek dne 5. februarja popoldne o polpetih se je pripetila tukaj v rovu Milford Iron Mine velika nesreča. V tisti uri je izgubilo 42 rudarjev svoje življenje. Med temi je več Slovencev in Hrvatov. Vrstne naše gospodarske podpirne organizacije S. N. P. J. so se skrhale valed te grozne tragedije za sedem dobrih članov. Ti so: Marko Toljan, Frank Hrvatin, Mike Tomac, Geo. Lukovich, Geo. Hochevar, John Klich in John Hlačar. Vsi ti so bili člani dr. št. 197. S. N. P. J. v frontonu, Minn.

Vzrok tej nesreči je bila voda, ki je zalila rov, ko je bilo osemindeset delavcev na delu v njem. Rov je bil 400 čevljev pod zemljo bližnjega jezera. Ko si je zalila voda pot ter predrla skozi rovo dno v rov, je bila jama v nekoliko minutah popolnoma zalita. Šest rudarjev se je rešilo, ter so bili v bližini vhodnega rova.

Pretrajalih prizorov, ki so se dogajali nad jama, takoj potem, ko se je zalila voda, so bili grozni. Rudniški žaložniki po okolici, mi niso mogli popisati. Vseopovsod, kamorkoli si prišel, ali v bližini ali sosedo, povsod si videl obupane in v tugo. Težke in pekoče solze so bile po licih nam vsem, in čer ženam, ki so izgubile svoje može, starišem, ki so izgubili sinove, dekletom, ki so izgubile svoje očete, prijateljem, ki so izgubili prijatelje.

In še bolj se ti je akrohilo srce, ko si se ozri na krvavela duša, ko si se ozri na

male otročiče, ki so nestrpno pa zaman čakali, kdaj pridejo njihni očete iz jame na površje. Rad bi bil odprl usta ter povedal tem malenčkom obojega spola nekaj. Ali srce mi ni dalo tega. In rekel bi jim: Tvoj oče, tvoj rednik, tvoj zaščitnik, tvoje najdražje na svetu je šlo. Šel je tvoj oče, ubogi siromak, da vzgoji tebe in združuje sebe. Šel je, ne da bi vedel, kam gre. Niti na misel mu ni prišlo, kaj ga čaka. Šel je zate in zase v jama, iz katere se ti več živ ne vrne. Šel je v grozno smrt.

Vidiš, dragi brat delavec, pomisli sedaj malo na sebi! Prespodi, zakaj ti živš na tem svetu? Danes si še živ in zdrav, ali jutri te pa že brišejo z zemeljske oble!

Dragi bratje, prosim vas, družite se med seboj! Pristopajte v svoja podpirna društva! Zavarujte sebe in žene in otroke! Saj dobro veste, da smo tuji. A vsakdo dobro ve, da svoj svojega do vode pelja, a ga vseeno ne pahnje vanjo.

Nadalje vam pokljim vaa ime na tistih, ki so žrtve te nesreče. Ne vemo, kdaj jih bo mogoče dobiti iz jame. To vam bom naznanil pozneje. Sedem sem jih že go-ri omenil:

Imena drugih mrtvih rudarjev so:

Wm. Johnson, Clyde Revord, John Minerie, Mike Binal, A. E. Wolford, Fred Harte, Elmer Hoag, Valentine Cole, John Henrickson, Nick Radich, Martin Valentič, Minor Graves, Henry Hall, C. H. Revord, Herman Halm, Harvey Letki, Tony Slak, Peter Magdič, Oliver Burns, Earl Bedard, C. A. Harris, L. J. Larnash, Art Meyers, Frank Zajc, Jos. Snider, Alex Jyhla, Jerome Ryan, Emil Carlson, Roy Cunningham, Victor Ketola, Nels Ritall, John Mavrich, Ronald McDonald. To je vse, kar vem doslej. — Avg. I. Stimac, tajnik.

SEZNAM RUDNIŠKIH NESREČ.

Naslednje nesreče so se pripetile v rudnikih po Združenih državah od 1. 1869. sem in zahtevale sledeče število žrtev:

1869—Plymouth, Pa.	179
1870—Pocahontas, Va.	112
1871—Mount Pleasant, Pa.	109
1872—Krebs, Okla.	100
1873—Schofield, Utah	200
1874—Cold Creek, Tenn.	184
1875—Johnstown, Pa.	112
1876—Hanna, Wyo.	169
1877—Cheswick, Pa.	179
1878—Virginia City, Ala.	108
1879—Monong, W. Va.	361
1880—Jacobs Creek, Pa.	239
1881—Marianas, Pa.	154
1882—Cherry, Ill.	259
1883—Littleton, Ala.	128
1884—Bibb, Ga.	6
1885—Dawson, N. M.	263
1886—Eccles, W. Va.	181
1887—Layland, W. Va.	112
1888—Amosa Porta Mine	17
1889—Hastings, Col.	121
1890—Wilkes-Barre, Pa.	92
1891—Spangler, Pa.	77
1892—Dolomite, Ala.	90
1893—Dawson, N. M.	120
1894—Johnston City, Ill.	37
1895—Shanktown, Pa.	40

VPOSTAVLJENJE STIKOV Z MEHIKO.

Washington, D. C. — Iz Bele hiše se poročilo, da bo predsednik Coolidge še te dni imenoval po-
slanika v Mehiko.

De la Huerta v Yucatanu.

Mexico City, 8. febr. — Vojni departament je prejel informacijo, da je Adolfo de la Huerta, vodja bračnega vstaja, došel včeraj v Merido, glavno mesto države ubatani na skrajnem jugu Me-
kice.

Zvezna civilna vlada je bila včeraj popolnoma vpostavljen v glavi Vera Cruz, kjer je šlo že nekaj dni središče vsta-
je. Operacije proti vstajškim vojskam pod vodstvom Estrade na padni fronti se nadaljujejo.

Progled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Senat je razveljavil tretjo oljno pogodbo.

Mornarični tajnik Denby zopet obdolžen, da je Fallov pomagač.

Oljni magnat Sinclair je mazel tudi v Perziji.

McAdoo je izjavil, da je odpo-vedal službo oljnemu magnatu.

Milwauški župan padel v ne-
milost pri patrijotirjih, ker je od-
rekel zalovanje za Wilsonom.

Prva eksekucija s plinom v dr-
žavi Nevadi.

Sedem članov S. N. P. J. med
žrtvami poplave v minnesotkem
rudniku.

Inozemstvo.

Lloyd George je preklcal izja-
vo o tajnem paktu med Wilsonom
in Clemenceaum. Pravi, da ga
je intervjuvar napačno razumel.

Vodja tepenih mehiških vsta-
šev se je umaknil v Yucatan.

Zavezniška komisija baje do-
gnala, da Nemčija lahko plača 50
milijard.

Italija je priznala sovjetsko
vlado.

Diktatura v Španiji poka.

PRVA EKSEKUCIJA S PLINOM.

Carson City, Nev. — Včeraj
(petek) je bila izvršena prva ek-
sekucija s plinom v tujaknjni dr-
žavi kaznilnici. Kitajec Gee Jon,
morilec, je bil zaduščen s plinom.

Drugi obsojenec, ki je imel umre-
ti istočasno v celici, napojen s
plinom, je bil v četrtek zvečer
pomiloščen od smrtne kazni. Dan
poprej sta bili za poskušnjo vrže-
ni dve mački v plinsko celico in
poginili sta v 15 sekundah. Štiri
stražniki v kaznilnici so odpeve-
dali službe v znak protesta proti
usmrčenju s plinom.

SEN. REED UVRSTIL DENBYJA MED FAL-LOVE POMAGAČE.

"Zvezna vlada je bila že večkrat v hudi sagati velikih nevarnosti. Ali nikoli pa še ni doživela tako velike narodne sramote.

V JEČO Z VSEMI OLJNIMI KRIVCI, SE GLASI NOVA ZAHTEVA.

Washington, D. C. — Govor, ki ga je imel senator Reed zadnji četrtek v senatu in v katerem je označil Denbyjevo in Sinclairjevo oljno najemninsko pogodbo za največjo tatvino v zgodovini, se glasi približno takole:

"Zvezna vlada je bila že večkrat v hudi sagati velikih nevarnosti. Ali doslej pa še ni nikoli doživela tako velikanske narodne sramote.

"Ogoben sled premetenega podkupovalca se vleče tja do ka-
bineta. Pot tega grdega sledu bi
naj krenila proti vratom zvezne
kaznilnice. Tak je glas vesti in
taka zahteva pravičnosti.

"Vsi uradniki, ki so pristupili,
da je bila dežela oropana, ko so
spali na svojih postojankah, mo-
rajo biti odstavljeni. Vsak človek,
ki je za plačo ali uslugo prodal
svoj vpliv, pridobljen valed vo-
likodušnosti naše javnosti, mora
biti razkrinkan in obsojen.

"Določiti nam je, ali so oljni
kralji in kabinetni člani nede-
ložni pred postavo, ki vlada
priprosto ljudstvo v tej deželi. V
vršenju te naloge posabimo stran
kine koristi ter mislimo le na do-
brobiti te dežele.

"Zelo žal mi je, da je bilo za-
neseno strankarstvo v to raspra-
vo. Vsi svetniki niso iz naše cer-
kve.

"Kako stoji stvar?

"Fall je prevzel svojo službo
dne 4. marca 1921 ter nemudoma
prišel postavljati oder za eno
največjih tatvin v zgodovini.

"Začetkom meseca aprila 1922
je senator Kendrick, ki je vedno
čuječ in bdeč čuvaj javnih inter-
esov, slihal razburljivo govorico
o razpolaganju mornaričnih olj-
nih rezerv. Takoj se je zglasil v
Fallovem uradu, kjer so mu pa
rekli in zagotovili, da še niso stor-
jeni nobeni koraki v tisti zadevi.

"Kljub temu pa so bili zarot-
niki že dolgo časa na delu.

"Dne 7. aprila 1922 je bil oder
postavljen, in Sinclair je v vlogi
manjšega vlomilca odnesel oljne
rezerve v Teapot Domu. Dne 23.
aprila je Doheny v glavni vlogi
stopical preko odra ter se poba-
hal, da znaša njegov plen več ka-
kor \$100,000,000. Igre je bilo ko-
nee, in padel je zastor.

"Oljna krožna doba je bila
zaprla. Igralci so se umaknili:
Sinclair na dirko, Doheny v svo-
je bivališče v Californiji, a Fall
se je pripravil na povratek k
svojemu nedolžnemu pastirskemu
poslu.

"Toda smrad zločina se je pri-
kradel skozi špranje in luknje.
Smrad je bil razkrit in govorica
mu je dala jezlik. Prišla je na uho
senatorju Kendricku, ki je takoj
dne 15. aprila uvedel svojo rezol-
ucijo ter zahteval z njo vsa dej-
stva. Odgovor notranjega depart-
menta je bil izbegljiv in neresni-
čen.

"Dne 29. aprila je senator La
Follette predložil resolucijo, ki
se je skladala z ono senatorja
Kendricka. Le to ji je bilo še do-
dano, da je zahtevala nastavitve
preiskovalnega odseka.

"Kakih osemnajst mesecev ni
mogel tisti odsek priti transakci-
am do živga. Medtem so oljne
kompanije žele in izkoriščale
ljudsko zemljo.

"Najmanj en oljni magnat se
je, kakor se to spodobi, pečal s
"kraljevskim športom" narodnih
dirk. Sinclair je s ponosom branil
ameriško športno čast v medna-
rodni tekmi.

"Fall je zaporedoma služil svo-
jemu staremu gospodarju v Me-
hiki in Rusiji, in vdaaje se bu-
količnim orgijam sredi nedolžne
in nesumljive živine je Sinclair
prispeval njegovi čredi.

"Resnost in veličastnost nje-
govih

(Dolge na 3. strani.)

SINCLAIR JE Z DENAR-JEM DOSEGEL TUDI PER-ZIJSKEGA MINISTRA.

Oljni magnat ni mazel le v Wash-
ingtonu, temveč tudi v Perziji,
kjer je izpodrinil Rockefellerja
in Angleše. Dal je \$100,000 in
obljubil posojilo.

New York, N. Y. — Podkupova-
nje kabinetnih uradnikov v zvezi
z dobavo oljnih koncesij po ame-
riških oljnih magnatih ni omejeno
le na Ameriko. Iz Londona je
prišlo poročilo, da je oljni magnat
Harry F. Sinclair dal perzijskemu
zunanjemu ministru, stotisoč do-
larjev podkupnine za bogato oljno
koncesijo v Perziji, za katero sta
tekmovali dve mogočni družbi:
ameriška Standard Oil Co. in
angleška Anglo-Persian Oil Co., v
kateri ima angleška vlada kon-
trolne interese. Sinclair pa je
ugnal obe družbi v kozji rog, ko
se je zadnjo minuto ponudil per-
zijski vladi, da ji aranžira poso-
jilo v vsoti enajst milijonov do-
larjev.

Ravno v času, ko je bil teapot-
domski oljni škandal na višku
razglednosti, je perzijska vlada
brazojala Sinclairju, da naj pri-
de naokrog z obljubljenim poso-
jilom. Sinclair se ni dobil ne centa
posojila, čeprav že ima oljno po-
godbo v svojem žepu. Evropski
oljni magnati so se šudili diplo-
matični premetenosti Sinclairja,
ki je dobil koncesije, ne da bi bil
odstrel kak denar, danes pa so in-
formirani, da le ni šlo brez denar-
ja. Perzijski zunanji minister je
neki ponesen, da je tako na lepem
"zaslužil" stotisoč dolarjev. Vsa
Perzija in Turčija piše o tem "za-
slušku".

Dobropodušni krogi v New
Yorku pa pravijo, da je Sinclair
dal morda še enkrat toliko. Nje-
govo potovanje v Pariz pred par
tedni je bilo vsekakor v zvezi z
iskanjem posojila za Perzijo. Od-
kritje teapotdomskega škandala v
Washingtonu mu je pa grdo sme-
šalo račune.

ITALIJA PRIZNALA SOVJETE.

Pogodba je bila včeraj podpisana
v Rimu. Mussolini bo takoj
imenoval poslanika v Moskvi,
kar bo značilo vpostavljenje
diplomatčnih stikov.

Rim, 8. febr. — Nova trgovin-
ska pogodba med Italijo in Uni-
jo sovjetskih republik je bila
včeraj podpisana in s tem aktom
je Italija formalno priznala sovj-
jetsko vlado Rusije de jure (kot
postavno) kakor je storila
Anglija pred enim tednom.

Italijanska vlada bo takoj ime-
novala poslanika, ki pojde v
Moskvo in s tem bodo vpostav-
ljene diplomatske vezi med Ita-
lijo in Rusijo.

Koliko more Nemčija plačati.

Zvedenci so baje prišli do zaključ-
ka, da Nemčija more plačati
največ 50 milijard mark v 36.
letih.

Berlin, 8. febr. — Iz zaupnih
krogov se poroča, da je Dawesova
komisija zvedencev, ki je končala
preiskavo v Berlinu in se danes
vrača v Pariz, prišla do zaključ-
ka, da največ, kar more Nemčija
plačati svoje odškodnine, je vsota
50 milijard zlatih mark in obresti
po pet odstotkov v dobi 3 let.
Komisija nima moči, da bi skle-
pala o definitivnih vsotah, toda v
svojem poročilu bo baje priporo-
čila reparacijski komisiji, da
sprejme omenjeno vsoto.

Zvedenci bodo tudi sestavili na-
tančni pregled dohodkov, ki jih
mora Nemčija imeti, da bo lahko
plačevala to vsoto.

Poveč "Jimmie Higgins" je
zrcalo duše ameriškega proletar-
iata ob času velike vojne. Dobi se
pri Knjižnici matič S. N. P. J.

Lloyd George pravi, da je bil potegnjjen.

Ko ga je MacDonald pozval, naj pojasni, je bivši mini-
streki predsednik izjavil, da ga je častnikar napačno
razumel in da ni on nikdar rekel, da sta Wilson in
Clemenceau sklenila kak tajni pakt. MacDonald ob-
žaluje celo afero, dasi se ne tiče njega. Afera je raz-
burila London in Pariz.

London, 8. febr. — Delavska
vlada ni malo nejevoljna valed
afere, ki je nastala, ko je bil zad-
njo nedeljo objavljen intervju
Lloyda a Haroldom Spenderjem,
časnikarjem, glede nekoga tajne-
ga pakta med pokojnim Wilsonom
in Clemenceaum. Spender je
objavil intervju v Londonu in ob-
enem ga je kabliral "Worldu" v
New York.

Ramsay MacDonald je sinoči po-
dal izjavo, v kateri obžaluje celo
afero in pravi, da njegova vlada
ima pri tem čiste roke. MacDonald
ni nikdar mislil, da bo Lloyd
George spravljal zadevo v javnost,
ko mu je pred kakimi desetimi
dnevi poslal odtise gotovega do-
kumenta, katerega bi francoska
vlada rada objavila, če privoli
angleška vlada. Dokument se tiče
mirovne konference v Parizu in
MacDonald je smatral, da je
Lloyd George najbolj kompeten-
ten razsoditi o stvari, ker je bil
sam navzoč na konferenci. Na-
mesto odgovora je pa prišel in-
tervju v časopisih, v katerem je
bilo rečeno, da je Lloyd George
rekel, da je zdaj prvič videl do-
tlačno besedilo, iz česar mora skle-
pati, da sta Wilson in Clemenceau
sklenila tajni pakt, ko njega ni
bilo zraven. Stvar se tiče vojaške
okupacije Porenja in garancij za
francosko majo.

MacDonald pravi v svoji izjavi,
da je Lloyd George postopal zelo
nediskretno, če je res dovolil, da
se stvar objavi, predno je odgo-
voril na njegovo (MacDonaldovo)
pismo, v katerem ga je vprašal za
pojasnila.

Na to izjavo se je pa direktno
oglasil Lloyd George in dejal, da
ga je intervjuvar potegnil. On se
je razgovarjal po domače o do-
tlačni zadevi s Spenderjem, ni pa
mislil, da pojde stvar v javnost.
Dolje pravi Lloyd George, da ni
nikdar govoril o kakem tajnem
paktu. Zadeva mu je znana in
Wilson je delal pravilno. Zadeva
se tiče dveh dokumentov in besed-
ilo, ki ga želi objaviti francoska
vlada, se bistveno ujema z origi-
nalnimi zaključki. On je že odgo-
voril MacDonaldu, da angleška
vlada lahko privoli v objavitve.
Dokumenta sta naslovljena: "Po-
godba med Francijo in Združen-
mi državami" in "Členi glede ga-
rancij za izvršitev mirovne po-
godbe".

Glede sprejetja zaključkov, ki
se nahajajo v omenjenima doku-
mentoma, Lloyd George pravi:
"Ko sem se 22. aprila 1919. vrnil
iz Londona v Pariz, sem izvedel,
da sta Wilson in Clemenceau v
moji odsotnosti sprejela zelo va-
žne zaključke radi vojaške okupa-
cije Porenja in radi garancij, ki
jih imajo dati Združene države
glede varnosti francoske meje
pred ponovno agresijo Nemčije.
Zaključki so mi bili takoj predlo-
ženi in stvar je pozneje prišla v
mirovno pogodbo."

Pariz, 8. febr. — Stari Clemen-
ceau je včeraj izjavil sledeče:
"Petletni otrok lahko ovrže
Lloyd Georgevo trditev, da sva
ga in Wilson sklenila tajni pakt.
Wilson je skoro pri vsakem zak-
ljučku dejal: 'Tega ne morem o-
dobriti, senat ima zadnjo besedo'.
Kakšno vrednost naj torej ima
tajna pogodba, katero bi bil pod-
pisal Wilson, če pa mora ameriški
senat vse potrditi? Pokažite mi
tajno pogodbo, podpisano po meni
in Wilsonu, in jaz sam plačam
vse vojne odškodnine Nemčije."

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo
deloma oblačno. Temperatura v
zadnjih 24. urah: najvišja 30, naj-
nižja 23. Bolnice izide ob 6:33, za-
de ob 5:14.

MacDONALDOVA ZU-NANJA POLITIKA.

Mednarodna konferenca ne bo
sklicana, dokler svedenci, ki
preiskujejo nemške finance, ne
končajo svojega dela.

London, 8. febr. — Danes se je
izvedelo, da MacDonald ne bo
aklical nameravane mednarodne
konference za rešitev evropskih
problemov, dokler preiskovalni
komisiji svedencev, ki proučujeta
nemške finance in ekonomsko
stanje Nemčije, ne dovršita nju-
nega dela in objavita rezultat
preiskave.

MacDonald smatra vprašanje
reparacij za temeljni problem, ki
mora biti najprvo rešen. O tem
vprašanju bo MacDonald natančno
govoril prihodnji torek, ko pre-
dloži parlamentu program delavske
vlade. V uradnih krogih se nagla-
ša, da vsa zunanja politika prve
angleške delavske vlade bo sone-
la na moralni sili, antitezi oboro-
žene sile.

**Diktatura v Španiji se
maje.**

Liberalna buržoazija se je nasi-
tila diktatorja, republikansko
gibanje raste in armada ni več
zanesljiva.

Madrid, Španija. — (Federated
Press). — Primo de Rivera, dikta-
tor Španije, ki je pred tremi me-
seci obljubil, da bo na krmilu le
toliko časa, da "očisti deželo ko-
rupcije", je zdaj začel govoriti,
da mora diktatura trajati naj-
manj šest ali sedem let. O svojem
odstopu noče več govoriti, toliko
energijejeje pa govori o tem ved-
no večje število njegovih nasprot-
nikov. Republikansko gibanje ra-
ste in armada, na katero opira
diktator svojo moč, ni več za-
nesljiva.

Liberalni elementi so zdaj proti
Primo de Riveri, obenem so tudi
prišli sovražiti kralja Alfonza, ki
se je brez ugovora podvrget dikta-
torju in slepo izpolnjuje njegove
ukaze. Primo de Rivera bi rad po-
tolažil nezagodljive liberalne slo-
je s raznimi reformami, toda brez
uspeha. Diktator je v defenzivi
proti mogočnim časopisom, ki se
ne puste izlepa cenzurirati. Ti
časopisi odprto napovedujejo
padec Primo de Riveri in kralja
v najkrajšem času.

**UNIJA SOBNIH SLIKARJEV
ZAHTEVA VIŠJO PLAČO.**

Chicago, Ill. — Unija šikaskih
sobnih slikarjev bo zahtevala dne
1. aprila \$1.50 na uro. Zahtevo
po povišku 25 centov na uro je
naznanil v sredo zvečer poslovni
zastopnik mizarskega okrožnega
sveta Arthur Wallace.

Če ne bo ustanovljen enotni
svet lokalnih strok na konferen-
ci unijskih uradnikov v New Yorku
dne 25. februarja, potem se
mednarodna slikarska unija od-
cepi od strokovnega oddelka A-
meriške delavske federacije.

OIKASKE VESTI.

— John Hagan, primorski rojak,
ki je urednik italijanskega so-
cialističnega lista "La Parola del
Popolo" v Chicagu in tajnik ita-
lijanske socialistične federacije v
Združenih državah, je sinoči po-
slel sejo slov. socialističnega kluba
št. 1 v dvorani S. N. P. J. in
predaval o fašizmu v stari domo-
vini. Pipan je bil tajnik rudarske
organizacije v Turinu, dokler je
niso fašisti razbili.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Nakopi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inšertiranje \$2.00.

Naslov na vso, kar ima slika v listu:

"PROSVETA"

2687-89 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obljubi n. pr. (Jan. 31-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevno potekla naročnina. Poslovite jo pravilno, da se vam ne utvaja list.

OSTRE DOLOČBE V LINEBERGERJEVI PREDLOGI ZA TUJEZEMSKO DELAVCE.

Linebergerjeva predloga vsebuje še druge ostre določbe, ki jih dozdaj še nismo omenili.

Ta predloga se razume tako, da bodo morali tujezemski delavci, ki pridejo v bodočnosti v to deželo, se prijaviti za prvi državljanski papir v treh letih. To velja tudi za tujezemске delavce, ki so že tukaj, ko stopi ta predloga v veljavo kot postava. Poleg bodo morali prebrati poseben komitej justičnega departmanta, da znajo angleški. Ako v teku sedem let ne postanejo ameriški državljani, se deportirajo.

To je nova težkoča za tujezemске delavce. Ako je človek mlad in ima talent in priliko za učenje jezikov, se lahko hitro uči tujega jezika. Kadar je človek star, je učenje tujih jezikov težka reč. Star človek se težko priuči izgovarjanju tujega jezika. Možgani vedo na pr., kako je treba izgovoriti tujo besedo, jezik pa noče ubogati. Za starejše ljudi je učenje tujih jezikov res težava. Nauče se, a redkokdaj tako dobro kot mladi ljudje. Starejši tujezemski delavci bodo v nevarnosti, da jih deportirajo, ako ne prepričajo komiteja justičnega departmanta, da znajo angleški. Ako tujezemski delavci koncem sedem let ne postanejo državljani, bodo vseno deportirani, ako tudi razumejo angleški.

Ta določba ni le butara za tujezemске delavce, ampak je tudi nasprotna interesom Združenih držav. Tujezemski delavec, ki ne zna angleški, ne bo kupil na pr. farne ali akuaš postati samostojen delodajalec, ker se bo bal, da ga po sedmih letih deportirajo, ker se ne bo naučil angleščine ali ker ga bodo pri državljanškem izpitu vrgli in spoznali nesposobnim za ameriškega državljana. Pa tudi naseljeniki, ki prihajajo iz Anglije ali katere druge dežele, v kateri govore angleščino, bodo videli veliko oviro v tej določbi, da se naselijo na kmetiji ali da se kot delodajalci ali trgovci lotijo dela, ker nimajo garancije, da postanejo po sedmih letih ameriški državljani. Kdor je kdaj prisostoval izpitu za državljanstvo papirje, se je lahko prepričal, da je bilo pri izpitu ovrženih veliko naseljenikov, ki so dobro znali angleško, ker niso pravilno odgovarjali na vprašanja, ki so jim bila predložena.

Ako kateri tujezemski delavec misli, da se bo izognil tem določbam, se moti. Po Linebergerjevi predlogi bo justični departament imel vknjižene vse tujezemске delavce. Vedel bo, kje se nahajajo. Prav lahko bo poiskal vsakega tujezemskega delavca, ako se je prijavil ali ne justičnemu departamentu. Taki, ki se ne bodo registrirali, jih bodo poiskali, in sicer najbrž na tak način, kot so v vojnem času poiskali mladeniče in moše, ki se niso hoteli registrirati.

Postoji pa ena sama majhna izjema. Tujezemski delavci, ki so stari več kot 65 let, lahko ostanejo v deželi, akotudi ne znajo angleščine in niso postali državljani Združenih držav. Pa tudi tukaj je izjema, ker predloga pravi, da taki tujezemski delavci lahko ostanejo v deželi le toliko časa, dokler je to všeč justičnemu departamentu.

Jasno je, da Linebergerjeva predloga ni opasna le tujezemskim delavcem, ampak ugroža ameriško delavsko gibanje. Ako bo ta predloga tako sprejeta, kot je pisana, in če postane postava, bodo industrijalci lahko razbili vsako delavsko strokovno organizacijo. Tujezemski delavci bodo morali ostati v okraju, ki jim je določen za bivališče. Ako bodo industrijalci ob času stavke potrebovali tujezemске delavce kje drugje, se bodo obrnili na justični departament, da premesti par sto ali tisoč delavcev v drug kraj, kjer jih industrijalci potrebujejo, da zlomijo stavko.

Strokovno organizirani delavci so videli nevarnost, ki jo prinašajo take naseljeniske postave in na svojih konvencijah so sprejeli že večkrat resolucije, da protestirajo proti takim predlogom. Njih protestni glas je ostal glas vpijočega v puščavi, ker delavci niso tako krepko organizirani v razrednozavedni politični stranki, da bi se vpošteval njih protestni glas na dan volitev. Vprav to dejstvo govori, kolike važnosti je za delavstvo politična organizacija in da za delavca ne zadostuje, ako je organiziran samo strokovno, temveč se mora organizirati tudi politično, da bodo sprejete postave v korist delavstva.

Dozdaj je delavstvo glasovalo v pretežni večini za kandidate starih strank — demokratične in republikanske — in zato se predlagajo kongresu take naseljeniske predloge, kot jo je predložil kongresnik Lineberger.

SLIKE IZ NASELBIN.

Ely, Minn. — Ne želimo, da bi ta dopis marširal v uredniški koš, ker sporočiti imam nekaj slovenskim čitateljem Prosvete in Proletarca, katerih listov sem tudi naročnik.

Vreme imamo toplo že cel teden, a ko to pišem, se že preobrača na bolj mrzlo. Z delom pa je tako, da kdor več napravi, tisti več dobi. To je prava pokrita snižnost. Moja ima plačo od kosa. Nadi njega pa pride bos in sili "Hurry up, jaz hočem več iz tega prostora!" Kdo je temu kriv, lahko veste sami, delavci.

Naš France je imel govor dne 3. februarja. Jesti se ne dam čikaškim časopisjem. Fant z več ducati knofov zapeto sukajo ni imel poguma, da bi omenil, katerega časopisja ni treba čitati. Rekel je: "Tisti, ki čita čikaško časopisje, ne bo imel sreče, posebno tisti ne, ki ga dobi va vsaki dan. Na tediak se toliko ne gleda, če spada moč v društvo. Če hočete biti srečni, čitate katoliške časopise in bog vam bo dal obilo sreče."

Oj, France, kam pa to spada? Ali te mogoče srbí koža, ker te pustimo preveč v miru? Ali bi ne bilo boljše, da bi počistil blato pred svojim pragom, katerega imaš veliko. Čez časopise si, katere sam čitaš, pa se ti vidi zoperno, ker pišejo resnico. Morebiti se poteguješ za Skazo in njegove štifpucearje? Mogoče ni več dobrega bakšisa? Ali se bojiš, da bo treba prijeti za kramp in lopato? Še vse to boš dosegel, in sicer toliko prej, kolikor bolj se boš zaganjal v Slovensko narodno podporno jednoto in njene člane, toliko prej boš tudi dobil omenjena instrumenta.

France, le miren bodi, pa pustit tisto, kar te nič ne briga, ker pustimo tudi mi tebe pri miru. Miren bodi, ako ne, boš pa še kaj več slisal. Kar pa mi čitamo, tebe absolutno nič ne briga. Ti samo glej na bakšis, dokler ga še kaj dobiš in ga bodo nosili akupaj backi, četudi jih je že bolj malo, da jih lahko sešteješ. Ako pa ni dovolj bakšisa, nismo mi krivi, krive so vaše lece in pa kutarji, ki skozi njih filke napadajo pošteno ljudi. S tem si pomagata, da boš v kratkem času dobili samokolnec in omenjeno orodje.

Čitatelji, le tako naprej kot dozdaj, pa bodo oni kmalu štippucearji in kuhinjski pomivači. — Joseph Maveta.

Forest City, Pa. — Ker so dolgi zimski večeri, sem se namenil nekoliko poročati o naših razmerah. Kolikor se delavstva tiče, se radi dela ne moremo pritoževati. Delamo vsaki dan razun nedelj in posebnih praznikov, zaslužek je odvisen od delavca samega, ako je pri dobrem zdravju in moči, da zmaga delo, ker delo je čedalje težje in mi pa vedno slabejši. Ako se človek potika po jamah kakih 20 let ali pa še več, ni čudno, če se izčrpa do kraja, pri tem pa še pride do kakšne poškodbe, kar ni nič čudnega, a toliko slabše za delavca.

O napredku med tukajšnjimi Slovenci nimam poročati posebnosti. Preteklo leto je bilo sklicanih par izrednih sej od strani tukajšnjih naprednih društev, katerih namen je bil za koristi Slovenskega doma v Forest Cityju, Pa. Seje so bile bolj slabo obiskane in ni bilo pravega navdušenja za idejo. Precej se je videlo, da ljudstvo še ni zrelo za kaj takega. Tako je vse skupaj nekam zaspalo. Ali obupati še ni. Mislim, da se rojaki premislijo ter pridejo z agitacijo in nato z delom za dobro stvar, ki ima biti nam vsem v korist in ponos.

Podpornih društev je tukaj več, da ima vsakdo priložnost pristopiti k enemu ali drugemu. Mislim, da je tudi redkec Slovenec tu, ki bi ne spadal k nobenemu podpornemu društvu. Radi smrtne ali bolniške podpore med društvi ni veliko razločka. Povsod se je treba držati pravil, le ponekod gledajo na to, kakšega prepričanja si, drugače pa ne.

Pretpust se bliža koncu. Veselice se raditega vsrjšjo bolj pogostoma. Tako je tudi društvo "Delavci", št. 27, S. N. P. J., sklenilo na redni seji dne 6. januarja, da priredi društveno veselico v korist društvene blaginje. Veselica se vrši dne 16. februarja zvečer v dvorani pevskega društva "Zvon". Vstopnina je za nečlane po 50c, ženske brez spremstva pa po 25c. Za godbo bomo imeli orkester Vurigerja. Za vse drugo bo preskrbljeno, kolikor najboljšje, za prazne želoce in suha grla. Upamo, da bo vsak zadovoljen. Društvo torej uljudno vabi tukajšnje

brate, da nas omenjenega dne posetijo. Povrnili bomo tudi mi o priliki. Torej na svidenje dne 16. februarja v dvorani pevskega društva "Zvon".

Pozdrav vsem naročnikom in čitateljem Prosvete! — Frank Leber, tajnik društva št. 27, S. N. P. J.

Barberton, Ohio. — Namenil sem se opisati, kako pridno se zanimajo pri nas za napredek slovenske cerkve. Ustanovili so Slovenski katoliški dramatisti klub in ustanoviti nameravajo pevski odsek. Pa pri vsem tem je v naši naselbini veliko nasprotovanja med Slovenci. Drug na drugega se drži ježno, ker eni ne hodimo k "službi božji" in ne dajemo svojega teško prislušenega denarja gospodu župniku, kot delajo drugi.

Pri nas imamo vzorne ljudi. Tako se je znašla "svetnica", ki se je hudovala čez gospodinjstvo, ker ima na stanovanju "boljševiki". V svoji svetosti, bi bilo zanjo priporočljivo, naj bi rajše gledala na svoje kreposti, kot pa se sgražala nad nami "bresbošnimi boljševiki". Tudi bolje bi bilo zanjo tako, ker se ne va, kaj "boljševiki" pomeni. Tudi je namisleno, da bi jo nazadnje še bolela glava, če "boljševiki" ne gremo k "službi božji". Pa kakor se vidi, to še vse nič ni, če Slovenc gre v cerkev, poglavitno je, da kaj daš. Le da vsak mesec farju dvajsetak, pa boš spoštovan, da le daš dosti za cerkev.

Oni ne pomislijo, da ljudje postajajo dandanes praktični. Denar vložijo le tam, kjer imajo kaj od tega. Ljudje ne marajo dati, ker ne vidijo, da bi se cerkvi imeli kak dobiček, in ker vedo, da se tega nikdar ne zmanjka. Vedno dajaj in dajaj, pa cerkvena blagajna še ne bo nikdar polna, ker nima dna.

Sveta šena vadihuje nad ljudmi, ki čitajo Prosveto, kajti, kjerkoli je Prosveta v hiši, tam bodo vsi pogubljeni. Ona pravi, da dobro ve, kam grede tisti, ki čitajo Prosveto, zato je pa ona noče in rajša čita Ave Miso, kjer je vse popisano, kako se ugodi s tistimi, ki imajo Prosveto v hiši. Ona bere Ave Miso in se tudi po nji ravna. Mislam, da Ave Misa ne udi tako. Ko gre k službi božji, ali gre zato, da bo molila boga ali gre gledat, če je prišel kak "boljševik" k službi božji in kako se obnaša.

Ali zato ji vender ni treba posebnosti akribeti. Najboljše je, da napravi tako kot veli star pregovor: Vsaka naj pometa pred svojim pragom, pa bo povsod čisto.

Pozdrav vsem onim, ki čitajo ta list! — J. J. Lipovac.

Franklin, Kans. — Žensko društvo št. 187 v Franklinu priredi meščaradno veselico v korist društveni blaginji dne 23. februarja ob sedmih zvečer. Na veselici smo se namenile dati maskam nagrade. Masko največjega pomena kakor tudi najlepša maska dobila nagrado po \$4, najbolj grda pa \$2.

Nudi se obilo zabave za stare in mlade in lepa prilika mnogim, da ukrutno dobijo nagrado za maske. Sklenile smo na zadnji seji dne 3. februarja, ker je naša blagajna izčrpana, da bi se članicam društva št. 187 pobirala vstopnina z asessmentom. Katera se ne udeleži veselice prispeva tudi 50 centov. Vstopnina za moške je 50c, ženske pa so vstopnine proste.

Uljudno vabimo vsa sosednja društva ter rojake iz bližnje okolice, da nas posetijo pri tej prireditvi v polnem številu. Za veselice poskočnice starim in mladim kakor tudi za dobro postrežbo za žejne in lažne bo vse kolikor mogoče najboljšje poskrbljeno, za kar se trudi veselilni odbor.

Pridite k nam in ne pozabite datuma. Na svidenje dne 23. februarja ob sedmih zvečer v B. Krenkerjevi dvorani. Vabi veselilni odbor. — Helen Leber.

Hartshorne, Okla. — Čudno se mi vidi, da so dopisniki o naši Oklahomi kar utihnili. Je pač tako, kadar pritisneš pačka za rep, da ti zavili.

Pri nas je bilo še precej dobro z delom, za tistega seveda, ki ga je imel, ker dobiti delo ni mogoče. Zadnji teden pa je minila potrpežljivost naših distriktnih uradnikov in porvali so nas stavtak. Upam, da ne bo dolgo, ker se že vsrjšjo konferenco in je še dosti poravnane. Naš gospod superintendant je za naša hotel izvedeti, če imamo toliko poguma, da bi zastavkali.

Čez jednotino stenske koledarje, da slika ni umestna. Čemu bi se jezili vesled tega, če je ženska na sliki? Svoboda vedno predstavlja jo a žensko, ime jednote je žensko in matere so tudi ženske. Kaj bi se torej sramovali ženske na sliki? Prav nič se ni treba sramovati pri obhajenju jednotinega koledarja na vidno mesto.

Posredivjam čitatelje Prosvete. — Anton Pechar.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Kriminalna statistika Jugoslavije. Kriminalni oddelček direktorje državne statistike je izdal te dni stanje kazenskih zavodov v naši državi, kot je bilo dne 1. januarja 1924. V celi državi se nahaja 12 kazenskih zavodov, v katerih se je tega dne nahajalo 6813 zločincev in sicer 6289 moških in 424 žensk. Z ozirom na starost je 2862 zločincev med 21.—30. let, 1634 med 31.—40. let, med 40. do 60. let 2053 in nad 60. let 424 zločincev. Po domovinski pripadnosti je največ zločincev iz Srbije in južne Srbije 3690, Hrvatstva in Slavonija 1302, Slovenija 690, Bosna in Hercegovina 344, Dalmacija 83, Črna Gora 180, Vojvodina 164. Po veri jih pripada 4038 pravoslavni, 1676 katoliški. Drugi pripadajo ostalim veram v naši državi. Tujih podanikov je med temi 131 in sicer 2 Italijanov, 20 Madžarov, 13 Avstrijcev, 13 Rusov, 6 Rumunov, 2 Grki, po en Nemec in Turk, od ostalih narodnosti 15. Oženjenih je 3393, samskih 3727, vdov in vdovec 44, ločenih 30. Največ zastopnikov imajo revni sloji. Več kot polovica zločincev nima nikakega premoženja, ena tretjina razpolaga s prav majhnim premoženjem, 303 pa ima večje premoženje. Z ozirom na število prebivalstva pride v naši državi na okroglo 2000 prebivalcev po en zločinec.

Posredivjam delavci. V delavni listi "Svetla" v Ljubljani se je poškodoval strugar B. Stomba na strožnem stroju na levi roki. — Na žagi Ivana "Srbotnjaka" v Sv. Petru v Savinjski dolini se je vrezal na krošni žagi delavec Anton Randžig na desni roki in so ga morali oddati v bolnico. — V tovarni A. Westen v Celju se je delavec Leopold Pirler s škarnjani obrezal po levi roki. — V železarni na Muti je padel kovač Jernej Hostinger z voza in si zlomil desno roko v zapetju. — V tovarni "Globus" na Vrhniki si je brusar Frank Pirk poškodoval pri nekih vratih desno roko. — Pri tesarskem mojstru Josipu Nekrepu v Mariboru je padel tesar Franc Rovnjak z lestve in si zlomil desno nogo. Oddali so ga v bolnico. — Pri čevljarju Juriju Tratenšek v Mariboru se je obrezal pomočnik Iv. Pamu na levi roki. — V Schellovi trgovini v Mariboru je raztrgal Josipu Schellu krusni stroj preste na desni roki. — V pletarni v Strnišču je padel delavec Josip Klade pri nakladanju palke v vrelo vodo in je dobil težke opekline po levi nogi. Prepeljali so ga v ptujsko bolnico. — Pri pokrivanju strehe je padla delavcu Janezu Drogeniku v Rogški Slatini opeka na obraz in ga tako poškodovala, da so ga morali prepeljati v bolnico v Celje. — V predilnici v Litiji se je navijalka Marija Šterman nevarno zbodla z žebcem v desno roko. — Drvarju Francu Hančiču v Duplici je padel v goru hloď na levo nogo in mu zmečkal stegno. — Ključavničarskem vajencu Francu Bitencu v Domžalah je odletel v levo oko drobec železa ter ga nevarno poškodoval. — V tovarni "Titan" v Kamniku si je vajenec Anton Prostan pri popravljanju nekega stroja zmečkal levo roko, delavcu Ivanu Podbrzniku je padel na nogo železen okvir in mu zdrobil stopalo, delavki Angeli Zorman pa je odletel pri rezanju kos železa v obraz in jo težko ranil.

Nasilen vlomilec. Zidar Matko Čurk na Mirju št. 3 je zasačil pred nekaj časom na svojem dvorišču zvečer nekega moškega, ravno ko je hotel odnesti nekaj stavebnega lesa. Ko ga je pozval na odgovor, ga je udaril neznanez z desko po glavi in pobegnil. Vlomilec je bil velike in močne postave in je izgubil na begu pepelnast klobuk s črnim trakom.

Isusteljstva se je povrnil 12. januarja neki Josip Kovač, bivši nadzornik železniške proge v Subotici. Kovač je bil ujet na ruškem bojišču l. 1914 in je preživel v ujetništvu celih 9 let. Rusi so ga leta 1918. odpeljali v Sibirijo in je bil tam skupaj s kakimi 3000 "bivšimi avstrijskimi ujetniki". Po Kovačevem pripovedovanju se nahaja v Rusiji še kakih 5000 avstrijskih ujetnikov, med katerimi je pretežno večina Jugoslovancev.

Nehvaležna hči. Posestnica Marija Gens iz Dolgovaške vasi, okraj Lendava, živi v večnem prepirlu s svojo materjo. Dne 12. dec. m. l. se je pa celo tako daleč izpazabila, da se je stare matere dokajsko lotila in ji prizadela lahke telesne poškodbe. Vseled tega je bila 16. januarja pri okroglnem sodišču v Mariboru obsojena na 5 dni zapore.

11,000 Din. je ukradel v Zagrebu neki Ljudevit Ivkanec, dijak trgovske šole, učenik iste šole Stjepan Rački. Ker je pogosto obiskoval svojo součenko v raznih lokalnih zadevah, je ob neki priliki videl, da ima Stjepan v predalu učenikovega večjo vsoto denarja. Kakalo ga je nekaj dni in dečko se je trdno ustavljaj tatinskim željam. Zadržne dni ga je pa le premamili pohlep po denarju in vtihtajali se je v stanovanje in ondesel vsebino iz predala. Ko so ga na policiji zasliškali, je svoje dejanje priznal in tudi povedal, da je zapeljal denar v družbi lahkoživih prijateljev. Mati je takoj plačala za nadobudnega sinčka 4000 Din. Obtožence je bil že enkrat obsojen na 6 mesecev zapore zaradi tatvine perila, drugič 2 leti težke ječe zaradi raznih tatvin, lansko leto se je pa zagovarjal zaradi tatvine kolesa. Izročili so ga sodišču za "Novomeške vesti".

Prvo, kar tak novi občinski odbor, bo zidanje osnovne šole. Skandal, ki me ga ni para, je, da je dolenjska metropola brez lastnega šolskega poslopja in da plačuje drago najemnino za skoro 200 let stare razpadajoče — staro gimnazijo. Vsak teden se kaj podere in je treba popravila. Zdaj sredi trde zime se morajo popravljalni stari peči, da ne zmrznejo učenci in učitelj. Rastoči in učenci se mladi ni vse to gotovo ni v korist! — Pasja steklina se širi po okolici. Pred nekaj dnevi so eskortirali v Zagreb ogrizenega cigana. Stekle ga psa, ki je ogrižel tega, so drugi cigani ubili in pojedli. Kaj bo zdaj?! — Širi se tudi trebušni legar. V Vavti vasi je več belonikov ter en mrlič. — Umrla je gospa Avsenek Uršula, vdova pe selakem pismožni. — Na poroki je umrla v nekem ljubljanskem sanatoriju domačinka, gospa Albina Avace, roj. Darovec, soproga železniškega uradnika. Fantek, ki je vzel mladi mamici življenje, je zdrav in se počuti dobro. Predgodaj umrla gospa se je v dekliških letih mnogo udeleževala na našem odru. Imela je krasen glas. — Poštni avto Novo mesto—Zdravice že nekaj dni "štrajka". Zdravci pomagajo z osebnim avtomobilom, ki pa ne more vzeti toliko potnikov. — Tatvine. V veletrgovini z moko Grm na Kraljevi Petrovem trgu so prišli na sled raznim nerednostim. Uvedena je preiskava. — V Gotni vasi pri Benicovki se je v kratkem času še drugi oglašil tat. Zdravci ba je prišel od daleč. Stara, nekoliko gluha Senicovka se je ob 6. uri zjutraj napravljala k maši. Čula je zunaj neko ropotanje, pa se ni zbrigala misleč, da se podo maške. Pa je bil tat, ki je snemal na zvonilni pod okno, splezal gori, utaklipo pri shrambi in ondesel kila masti, ki je bila med oknom. Ker se je že danilo, je skril plen v sneg in ga naslednji večer spravil na varno. Tičku — ali bolje — tičiču so na sledu. — Veliko zanimanje povzroča tu zadnje dni proces proti topličnemu župniku g. Erzarju, ki je obtožen falsificiranja hranilne knjižice. Obravnava je bila preložena.

Umrla je v Ljubljani dne 16. jan. gđc. Franca Mikuž.

Žrtve viharjev na Jadranu. Kot smo poročali, so divjali konec minuloga leta na našem morju hudi viharji, ki so zahtevali poleg ogromne materialne škodo tudi človeške žrtve. Brata Vili in Ante Maršič sta odgledala 25. m. m. s svojo ladjo drva proti Pomurju. Ko sta pa priplula v Palinu vrata, je silna burja treščila ladjo ob pečine in jo razbila. Brata Maršič sta si rešila le golo življenje in peč odšla proti najbližji vasi Metaju. Vsa mokra in premožena pa sta na potu omagala in zmrznila.

Eksekucija caristov odgođen. Moskva, 8. febr. — Revolucionarno sodišče v Sibiriji je odgodilo izvršitev smrtne obsodbe na generalom Poppeljevem in njegovim dvajsetimi pristaji, ki so vodili bele čete Kolčakovove armade. Eksekucija je odgođenja toliko časa, da centralni izvrševalni odbor v Moskvi reši prelobo obsojencev za pomiloženje.

Krah nacionalizma.

(Sporazum kraljevske vlade SHS s fašistovsko Italijo.)

12. januarja se je raznesla vest, da je dosežen med fašistovsko Italijo in Jugoslavijo sporazum. Podlaga sporazuma je sledeča:

Italija dobi Reko, Jugoslavija prepušča Italiji proste roke v ureditvi reškega vprašanja. Jugoslavija pa dobi Delto in Baroš, med Italijo in Jugoslavijo se uredijo s posebnimi pogodbami gospodarska in politična vprašanja in se sklene trgovsko-gospodarska konvencija. V znak začetka prijateljstva med obema državama obišče kralj Aleksander italijanskega kralja v Rimu.

S tem se je končala vsa nesrečna politika jugoslovanske buržoazije napram Italiji od konca svetovne vojne do danes. Prvi krah runanje politike jugoslovanske buržoazije je bila rapallaka pogodba, ki je žrtvovala pol milijona jugoslovanskega življa Italiji. Ta rapallaka pogodba je bila sklenjena tedaj, ko je naraščal revolucionarni val delovnega ljudstva Jugoslavije proti svoji buržoaziji. Jugoslovansko meščanstvo je podpisalo rapallako pogodbo, je žrtvovalo pol milijona ljudi italijanskemu imperializmu iz strahu pred vedno bolj nezadovoljnim ljudstvom doma. Jugoslovanska buržoazija se je pobotala z italijansko, da zaduži in stre odporno silo svojega delavskega razreda, da ohrani svoje razredno gospodarstvo nad izkoriščanim proletariatom. Obe buržoaziji sta podpisali sporazumno pogodbo na račun delovnega ljudstva Jugoslavije.

Ko se je posrečilo buržoaziji za enkrat s brutalnim nasiljem udu-

šiti revolucionarno gibanje delavskega razreda, si je zopet skočila druga drugi v las. Zastopniki radikalne vlade monarhije SHS so se "borili" z zastopniki italijanskega imperializma za Reko itd. za pogrnjenimi mizami. In ta "boj" se je sedaj končal z novim žrtvovanjem jugoslovanskega delovnega ljudstva fašistovski Italiji. Radikalna vlada je končno veljavno pravila sporazum z Italijo na račun delovnega ljudstva Jugoslavije. "Narodna" vlada je izdala narodne interese, samo da obvaruje svoj režim.

Zanimivo je, da se na vseh mestih povdarja, "da bo sporazum bistveno pripomogel k likvidaciji hrvatskega vprašanja, ker se trdi, da je dajal Radić potuho Italijanom. Pričakujejo, da bo Radić prisiljen likvidirati svojo politiko in da bodo morali Hrvatje opustiti svojo parlamentarno abstinenco" — tako pišejo ob priliki izdajstva interesov jugoslovanskega ljudstva meščanski časopisi in tudi "Socialist". Istočasno, ko izda kraljevska vlada SHS narodne interese, organizira splošno kampanjo proti "protidržavnim" elementom: t. j. proti tlačnemu delavskemu razredu, proti Slovencem, Hrvatom in Makedoncem, ki morajo prenašati jarem hegemonije srbske buržoazije.

Tudi nemška buržoazija in njena vlada je kapitulirala pred francoskim imperializmom samo, da zaduži gibanje delavskega razreda, nad katerim je proglasila vojaško diktaturo.

Iz vsega tega vidimo, da je meščanski nacionalizem le sredstvo, s katerim hoče buržoazija omamiti delavski razred, kajti ta meščanski nacionalizem je vedno pripravljen, da izda interese naroda, da se zveže s tujimi kapitalisti proti izkoriščanemu ljudstvu.

"Jugoslovanski nacionalizem" se je pokazal v pravi luči. Ta "jugoslovanski nacionalizem" je le omamno sredstvo v interesu nadvladni narodnosti Jugoslavije in nad delavskim razredom.

Ta "jugoslovanski nacionalizem" je izdal narodne interese italijanskemu imperializmu in fašizmu, dočim ko noče sporazuma z delavsko-kmetško Rusijo! On se brati z italijanskimi imperialisti proti delovnemu narodu, dočim ko istočasno blati delavsko-kmetško Rusijo in je pripravljen iti tudi v boj proti njej — če bo to zahtevala imperialistična Francija.

— Po Gl. Sv.

S Primorskega. V Trstu je umrl znan politik in narodni borec dr. Fr. Mandić. — Inženerski izpit je napravil s dobrim uspehom v Zagrebu g. Krsto Mozetič iz Mirna pri Gorici. — V Sv. Križu na Vipavskem je italijanska vlada razpustila občinski svet in imenovala za komisarja slovenskega fašista, bivšega komunista Iv. Lulika s Ceste. Najlepše pri tem je to, da sta povzročila razpust slovenskega učiteljsko-fašista Peter Medvedšek in Franc Jerkič. — V Gaberju na Vipavskem so karabinjerji prepovedali delovanje prosvetnega društva "Danica". — V Vipavi je ondotni okr. zdravnik dr. Delpin ustanovil fašistovsko organizacijo. V italijanskem odboru je dobil tudi mesto vipavski župan Petrovič. — V Vrtojbi je voščil novo leto šentpeterski brigadir s tem, da je 1. januarja sporočil, da je s tem dnevno odvzeta koncesija obema združenima gostilnicama. — Pevsko in glasbeno društvo v Gorici bo priredilo v soboto dne 12. t. m. svoj vsakoletni zimski koncert, seveda če ga ne bo oblast prepovedala.

Spomini bolhe.

Kaj, bolhe! — me boš začudeno vprašal, dragi bralec in jaz ti odgovorjam: Da, bolhe! Zakaj ne bi enkrat tudi bolha napisala in priobčila svojih spominov, ko jih že vsak piše? Odstavljeni cesarji, kralji in knezi, generali in drugi taki moške sedanosti, ki so navajeni živeti od krvi svojih soljudi kot me bolhe. Me opravljamo isti posel kot ti moške, smo takorekoč delovni tovariši, in jaz ne vidim zakaj bi imeli samo oni to privilegijo, da pripovedujejo svetu, kaj so in kaj niso storili, koliko krvi so izpili ljudstvu. Torej bom tudi jaz napisala svoje spomine.

Predvsem eno ugotovitev, ki je za mene zelo važna: rod, iz katerega izhajam, spada med najstarejše plemenitaše rodbine naše domovine. Eno mojih prednikov je spremljala že cesarja Makinili-jana I na njegovih pohodih. Druga moja prednica je uživala najvišje časti na cesarskem dvoru in ji je bil cesar posebno naklonjen. Goethe, najpomembnejši pesnik Nemčije, ji je postavil trajen spomin v svetovni literaturi z znano pesmijo v "Faustu": "Bil je nekdanji kralj, ta je imel bolho." Vsekakor moram rešnici na ljubo povedati, da se je neka prednica popolnoma spozabila, zapustila svoj grad in odšla kot umetnica v svet s svojim potujočim cirkusom — bil je seveda cirkus bolhi! — Kako je končala, ne vem, kajti izključena je bila iz rodu.

Od mladih nog sem pripadala cesarjevemu spremstvu. Moja blažena mati se je kretala med služabniki cesarjevimi, pri katerih je imela vedno prost vstop. Nekoč se je zgodilo, da je prišla v družbi komornega sluga v posteljo cesarja, ki je spoznal in valjubil mojo mater. Še isto noč sta sklenila zvezo za vse življenje in oni noči se imam zahvaliti tudi za moje rojstvo. Jaz torej lahko, z vso pravico trdim, da sem po očetu cesarske krvi. Moja mladost je bila vsekakor srečna.

Na dvoru sem imela najboljšo družbo. Zgodaj sem postala zrela deklica, kajti moje stalno obhajanje z dvorjani je imelo za posledico, da sem bila že v zgodnji mladosti v spolnem oziru popolnoma poučena. Kaj bi popisovala vse te galantne dogodke in avanture! Tega ne storim iz zvestobe do svoje vladarske hiše, na katero mora ljudstvo tudi v bodoče gledati s pakornjo ljubeznijo. Kajti jaz sem še danes monarhistinja z dušo in telesom in sovražim zlasti delavsko-kmetško republiko ravno tako kot nohte, ki nam prinesejo prerano smrt.

Pri nekem alovemnem sprejemu na dvoru sem se spozabila, da sem zapustila svojega spremljevalca in skočila na korpušnega škofa. Škof je bil seveda za mene slaščica, čeprav mi je dela njegova kri tako kot od kita. V njegovi sobi sem skočila na mlado devico in od tam sem prišla k mežnarju.

Prišla sem k župniku. Tudi te izpremembe ne obžalujem. V tem času mojega življenja sem potovala po širni deželi od farovža do farovža. Kajti častiti gospodje radi potujejo po deželi, da obiskujejo svoje tovariše, igrajo tarok in kramlajo o raznih stvareh, posebno o politiki. Ali po vseh teh farovžih sem videla isto življenje. To je bil najsrečnejši in najveselejši čas mojega življenja. Žal, ni vedno tako ostalo. Moja težnja po potovanju me je privela v nesrečo. Ali še danes se rada spominjam na te srečne čase, ki sem jih preživela pri boljših namestnikih. Lahko bi marsikaj doživljajev povedala, ali čut hvalečnosti do teh gospodov mi to zabranjuje.

Moja nesreča je bila, kot rečejo, neugnana želja po potovanju. Ko je izbruhnila vojna, sem bila v farovžu garnizijskega mesta. In ko je šel nekega dne nov bataljon na fronto, je imel gospod župnik svačeno mašo in je blagoslovil vo-

jake, njihove bajonete, puške in druga morilna sredstva. Bilo je zelo alovosno, ljudje so bili zelo navdušeni in jaz sem v tem navdušenju skočila z župnika na vojaška v sivi uniformi. Tako sem prišla na fronto in v vojno. Čim dalje je trajala vojna, tem slabše se bili krmiljeni vojniki in tem bolj je mučila lakota tudi mene. Lačna sem hodila po svetu: enkrat sem bila v Rusiji, potem v Franciji, v Italiji in končno na solunski fronti. Ali — v največji sili se te bog usmili — prišla sem k vojnemu kuratu. Dobro rejeno stanje vojne kurata se mi je zdel v početku božji čudež. Očividno sem si mislila — je hotel bog dokazati resničnost pregovora, da bog svojih ne zapusti. Šele pozneje sem videla, da je imelo njegovo stanje popolnoma naravne vzroke: vojni kurat je jedel v oficirski kuhinji in tam ni ničesar manjkalo. V nekaj dneh sem se tudi jaz okrepila in zahvalila ljubega boga, da je v svoji neskončni dobrotljivosti tako milo ravnal.

Ali zopet me je zadela nesreča! Vojna se je končala in splošna zmeda je nastala. Vse je hitelo domov, na vse vetrove sveta. Pred vsemi pa oficirji in tudi moj kurat. Na tem begu sem izgubila svojega kurata in tako mi ni preostajalo nič drugega, kot da sem se zopet vrnila k moštvi. Hotela sem zboljšati svojo usodo in sem zato čisto na slabše in nekega dne sem prišla k invalidu, kateremu so manjkali vsi udje in ki je izgubil s tem toliko krvi, da je ni za mene skoro nič ostalo. Z njim sem preživela najbridkejšo dobo svojega življenja.

Pozneje sem našla v bolnici za

invalide drugega invalida, ki bil kmalu poslan iz bolnice. On imel vsaj vse ude, ali nobenih dobil je psa, ki ga je vodil cestah, kadar berači, od kar država nič ne da. Tako imam danes dva gospodarska invalida, njegovega psa. Ali pri njih gre prokleto slabo. Kajti on premalo redilen za mene, tako se moram večinoma dati njegovega psa.

Tako bedno življenje živim preobrata sem. Davno bi si končala življenje sama, če ne bi gojila nade na klerikalno anonimijo. Tedaj bi se preselila v farovž, kjer bi vsaj prekrbno za mojo smrt v božji milosti.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Podajamo in se pripravljamo, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko receptov in slik v raznih loncih, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v daljnih teleznih damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland.

KNJIGE

KNJIŽEVNE MATICE
S. N. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podpore je note je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Irvinova povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z irvinimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih korisnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovalni van Molek. Povest iz življenja ameriškega proletariata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedalc. Spisal Ivan Molek. Povest iz dolej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenetike. Spisal Howard J. Moore, poslovalni J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naravne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi "narodni skupaj, dobite za tri dolarje."

Naročbe, s katerimi je poslani denar, sprejema

KNJIŽEVNA MATICA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

GOSPA SILVIJA.

Spisal IVO SORLI.

(Dolge.)

— Hvala! Treba vam priznati, da ste jako odkritosrčni!

— Kakor ste vedno želeli od mene, gospa! In nekako tudi predpravila starih samcev, oziroma takih, ki mislijo to postati. Kar se pa vas tiče —

— Bi bilo potrebno, da se lotim premišljevanja, kako bi postala "neosebna" ...

— Bog ne daj! Držite se le trdno dosedanjega sistema! Ubogi Jožko bi tudi ne vedel, kaj naj začne s tako vašo "izpremembo". Hote ali ne, hote ste le dosegli, da ste ga nekako "osrečili". Da, dosegli ste celo več: priskrbeli ste mu stanje, katero njegovemu bistvu veliko bolj odgovarja: napravili ste ga celo z vsem bolj zadovoljnega ...

Zopet se je veselo zasmejal in se počasi dvignil.

2.

Gospa Silvija je svojega gosta ljubezno spremljala do vrat in se je še za njim ljubezno smehljala, dokler ni izginil skozi vrata. Tu pa se ji je obraz jako sresnil. In ko se je vrnila v sobo, je dolgo nepremišljeno sedela in gledala in gledala trdo pred se.

Ako bi jo bil kdo še danes vprašal, ali meni, da je svojega moža osrečila, zasmejala bi se mu bila. Ali ni bilo že dovolj, da ga je — vzela? Kdor jo je takrat videl, jo je tudi pozelel — ali ni srečen, kdor jo je dobil? In pozneje v zakonu! Ali se je ozrla v moške oči, ki bi ne govorile isto? In vendar ni nihče dobil odgovora, ki si ga je želel! In ali ni storila vsega, da Jožku življenje napravi prijetno? Ali ga ni pogostoma celo skoro s vilo izvelikala od njegovih aktov in knjig —

... Da, pa saj uprav to ji je očital ta človek ... Kakor da — Ah, preumno! se je razjela ter naglo sedla pred klavir in udarila po tipkah. In zaigrala si je kakor nalašč prav lahkotni dunajski valček.

Tedaj je zaslišala sunaj močve korake. Prišel je skozi vrata, potapljal jo po ramenu in stopil počasi na teraso.

Otrok se ni bil vprašal in sedel v pleten stol.

— Ne, Tončka ju je peljala v gozd, je odgovorila in stopila tudi sama ven.

— Kaj si imel zopet mnogo dela, ne? je povzela des nekoliko časa ter ga gledala, kako si je zadovoljno prižgal cigareto in se zleknil še bolj udobno v naslonjač.

— Ah, kdaj ga pa jaz nimam! Toda bolje tako nego narobe!

— Ampak včasih bi si ga le želel manj, kaj ne? Če bi bil na primer še sodnik, bi bil vendar manj obložen?

— To je praskanje. Nekateri sodniki morajo delati še skoro več od nas. In še za tisto plačilo! — Že, sodniki po mestih. Tudi na deželi nekateri. Ampak okrajnega sodnika v Hrastju na primer je človek imel samo v gostilni ali na lovju. Saj so pravili kmetje, da bi bilo treba hoditi na lov pa. Naposled bi se bilo lahko tudi tebi primerilo tako mesto.

— Takih mest ni. Ako okrajni sodnik v Hrastju si delal, so morali drugi zanj. Jaz pa bi bil sam.

— Tako si torej zadovoljen s svojim poklicem?

Pogledal jo je nekoliko začuden in se je potem zasmejal:

— Pa kako da me to ravno zdaj vprašuješ,

dne petega maja, ob pol sedmih zvečer, na navaden delavnik? In še pred večerjo!

— Hm ... tako mi prihaja včasih na um, ali nisem tudi jaz nekoliko kriva, da si pustil svoj prejšnji poklic in ... in da si včasih nevoljen zaradi tega, tudi če ne tožiš ...

Pogledal jo je še bolj začuden.

— Pa kaj te je prišlo danes? je rekel veselo. Za nevoljo nimam prav nobenega vzroka, zaradi dela še najmanj. In doslej sem si še vedno domišljeval, da sem si poklic sam od sebe prebral. Spoznal sem bil pač, da bo treba s tistimi dohodki nekoliko preveč stianjeno živeti; in ker sem imel volje in poguma, da presedlam, sem presedlal. O, zaradi tega si ti res ni treba ničesar očitati. Morda pa zaradi česa drugega? je vprašala temno.

— Ne, veš kaj — zdaj te pa že kar več ne poznam. Kako misliš to?

— Tako ... Saj je tudi komisar Stanza tega mnenja. Namreč, da bi bil ti veliko bolj zadovoljen, če bi bil ostal, kar si bil. O, da si ga le ališal, kako te je pomileval!

— A, to je torej! In skoro bi rekel, da se zaradi tega jeziš name in ne nanj! Ampak res brez potrebe na enega in drugega — jaz pa nisem človek, ki bi mu bila sreča ali nesreča odvisna od poklica. Meni pomeni življenje že še nekaj več! Prilagoditi bi se znal še čemu drugemu, da mora biti!

— O, da! Stanza je menil celo, da bi se ti prilagodil še kakli kuharici, če bi bila tvoja žena! Čim bolj je govorila, bolj jo je grizlo, sama bi ne bila vedela povedati kaj. In začutila je hudobno zadoščenje, ko se mu je zdaj le zmračil obraz.

— Stanza bi bil napravil grdobljbo, če bi bil rekel tako. In povedal mu bom pri prvi priliki, da take opazke lahko pusti!

Rahlo je zardela in se je podvzvala:

— Kaj misliš, da ti to pravim, da bi se kregal z ljudmi? On je menil sicer to tudi le tako, da si s vsem zadovoljen.

— In je bil tako negalanten, da je to govoril v smislu, kakor se zdi, da si ti razumela? Namreč, da bi bil jaz zadovoljen tudi s kuharico? Sicer, hm ... morda bi tudi bil ... To se pravi: ako bi bil vzel kuharico in bi ne bil mogel iz nje napraviti nič boljšega, kar je seveda veliko praskanje, bi se bil pač vdal, češ, da sem si sam kriv. Ampak, ko o tem ni treba govoriti, bi ga najrajši pozval na red — kot tvoj ali takorekoč kot svoj kavalir.

— No, veš kaj — malo bolj jasno bi ljudem že lahko pokazal, da razumeš, kako leno imaš! je rekla trdo in gledala čez vrt.

— Aha! Zdaj šele razumem, kam moja Silvija tabečo moli! se je veselo zasmejal. I, da, tu ti že lahko ustrezem. Ampak zdi se mi, da res ni treba. Svoje nezadovoljnosti s teboj nisem pač še nikomur kazal, in tako bi lahko menda tudi protidokaz odpadel.

— Nezadovoljnosti! Ta bi bila pa tudi dobra! Zato bi se ti tudi lepo zahvalila! Menda imam pač pravico zahtevati nekaj več!

Njen glas je bil tako oster in izraz njenega lica tako temen, da je ostrmel. In v hipu je izginil tudi z njegovega obraza nasme. In čisto resno in počasi je rekel:

— Pravice kaj zahtevati nima nihče od naju. Namreč vsaj ne, dokler ni za drugega doprinesel kakšne prav posebne žrtve. Tega pa doslej nisva storila niti jaz tebi, niti ti meni. In se nama v vseh teh skoro osmih letih najinega zakona, hvala Bogu, tudi nobena taka prilika ni ponudila: jaz sem ti tignil, česar ti je bilo treba, ti si opravljala svoje dolžnosti ... vsaj tako, kakor si jih razumela ... Da sva pa drug drugega vzela, menda tudi ni bila za nobenega posebno žrtve.

(Dolge prihodnj.)

NAROČITE

klobase iz čistega prašičevega mesa, prekajene z hickory lesom in poslane iz farme direktno na vaš dom poštne prosto po 35c funt. Naročilom pridenite Money Order.

BAJT & LIPOLD,
NAYLOR, MO.

Pod nadzorstvom
vladnih, držav-
nih in
Chicago Clearing
House Ass'n.

VLAGA REDOVITO

INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKE BAN-
KI V ZJEDINJENIH DRŽAVAH

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice
CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK

\$1,250,000.00

Prodajamo parobrodne listke za vse
robrodne družbe v Jugoslavijo in obratno.
Izdajamo listine (affidavits) za pla-
ljanje, ter pošiljamo denar v stare
novine najceneje in najhitreje.